

Lina en Isis hebben eindexamen Nederlands op het Beatrix College in Tilburg. FOTO MERLIN DALEMAN

REPORTAGE EINDEXAMEN

Traditiegetrouw een klachtenrecord bij LAKS

Scholierenorganisatie LAKS verbreekt elk jaar zijn klachtenrecord. Ook dit jaar stromen de klachten binnen. De organisatie waarschuwt: klagen om te klagen heeft geen zin.

Eindexamen Nederlands op het Beatrix College in Tilburg. FOTO MERLIN DALEMAN

Denise Retera

TILBURG

Een tiener komt de gymzaal uit sjokken. In haar ene hand heeft ze een zwarte handtas met Chanel-logo en in haar andere een hersluitbare zak van doorzichtig plastic met een woordenboek Nederlands, pennen en een markeerstift. Ze zucht diep.

Niet veel later loopt een jongen de zaal uit, ook met zo'n zak. Hij bolt zijn wangen en blaast zo hard uit dat zijn lippen meetrillen. Net voordat hij door de schuifdeur het gebouw uit loopt, gooit hij een sleuteltje in een grijze plastic bak. Daarop staat: „BESTE EXAMENKANDIDAAT IN-LEVEREN KLUJSSLEUTEL”.

De meeste andere vmbo-t-leerlingen van het Beatrix College in Tilburg, een school voor vmbo-t, havo en vwo, zitten dan nog over hun eindexamen Nederlands gebogen in de grijze gymzaal naast de school. Het is de maandag van de centrale eindexamens, die vrijdag zijn begonnen. Het eerste tijdvak, de reguliere examenperiode, duurt tot en met 26 mei. Op 17 juni beginnen de herexamens. Afgelopen vrijdag trapte vmbo-t af met Engels.

Buiten in de zon, voor de sporthal, zegt Isis (15) dat Nederlands „heel slecht” ging. „Heel veel vragen waren open; er waren bijna geen gesloten vragen.”

Vorige week sprak NRC ook al met Isis, en met Lina (16) en Thijmen (16), tevens vmbo-4-leerlingen. De eindexamens stonden op het punt te beginnen. Toen ging het over prestatiedruk en eindexamenstress. „Ik heb gewoon echt nooit stress”, zei Isis toen. „Zelfs niet als ik niet heb geleerd voor een toets.” Voor Engels ging ze niet leren, want dat was ‘maar’ een leestoets.

Engels ging wél goed, vertelt Isis maandag. „Dat vond ik echt veel makkelijker. Je hoeft dan niet zo diep te gaan als met Nederlands. Bij Engels moet je gewoon goed lezen wat er staat.” Écht zorgen over Nederlands maakt ze zich niet; ze denkt dat ze wel een 6 heeft gehaald.

Klachten

Het Landelijk Aktie Komitee Scholieren (LAKS) - waar scholieren een klacht kunnen indienen over de eindexamens - kreeg dit jaar meer klachten binnen over het vmbo-t-examen Engels dan vorig jaar: 8.645 tegenover 8.145. Scholieren.com schreef dat leerlingen vielen over de laatste vraag, die ging over het Britse kinderprogramma *Peppa Pig*. Maar die vraag vond Isis juist makkelijk. „Het was wel een rare vraag. Over knorrende kinderen. Maar ik had die goed.”

Over het vmbo-t-examen Nederlands kwamen dit jaar juist minder klachten binnen dan vorig jaar: 6.414 versus 7.812.

Als het gaat om het totaal aantal klachten verbreekt LAKS tot nu toe elk jaar zijn klachtenrecord. Vorig jaar stond de teller aan het eind van het eerste tijdvak op ruim 370.000. Het jaar daarvoor op meer dan 300.000. Met veel klachten kan LAKS niets, omdat ze niet specifiek genoeg zijn en/of onvoldoende onderbouwd. „De meeste klachten die binnenkomen zijn: ‘Het was stom’, ‘Het was te moeilijk’, ‘Het was te lang’. En dan zonder onderbouwing”, zegt Fé Swets. Zij gaat als LAKS-bestuurslid over de eindexamenklachtenlijn.

Daarom hoopt LAKS op minder klachten, die specifiek en beter onderbouwd zijn. Dat maakt de organisatie duidelijk in de media en via zijn eigen kanalen. Zo schrijft het op Instagram: „Klagen om te klagen heeft geen zin!”

Toch „stromen” de klachten weer binnen, zegt Swets. Woensdagavond staat de teller op ruim 121.000. Op Instagram heeft LAKS het over een „indrukwekkend hoog” aantal. Daar deelt het overigens ook elke dag een opvallende klacht, zoals: „Mijn docent had een haartransplantatie gehad waardoor ik mij niet kon focussen.” Vmbo'ers klagen het meest, maar dat kan ook komen doordat zij de grootste groep eindexamenleerlingen

Ik was rustig die tekst aan het lezen, toen ging iemand naast me blauwe bessen eten

scholier Lina na het eerste examen

vormen, aldus Swets.

Dat LAKS elk jaar meer klachten krijgt, komt volgens Swets grotendeels door sociale media. „Daardoor worden steeds meer leerlingen bekend met de mogelijkheid om te klagen. En ik denk dat het ook wel een stukje toetsdruk is.”

Swets benadrukt dat een échte vergelijking tussen het aantal klachten van dit jaar en dat van vorig jaar pas mogelijk is aan het eind van het eerste tijdvak, omdat het examenrooster elk jaar anders is en er bepaalde 'piekvakken' zijn, zoals Nederlands, Engels en wiskunde. Er zijn veel leerlingen die in die vakken examen doen.

Blauwe bessen

„Bij mij ging Nederlands eigenlijk wel heel goed”, zegt Lina met een brede lach. Ze heeft zich buiten bij haar schoolgenoot Isis gevoegd. Er komen steeds meer leerlingen door de schuifdeuren van de sporthal naar buiten; de twee uur die voor het examen staan zijn bijna om. „Bij het eerste examen, Engels, moest ik echt wennen aan mijn omgeving. Mensen die naast me zaten te bewegen, te eten. Ik was rustig die tekst aan het lezen en toen ging iemand naast me blauwe bessen eten!”

Op het examen Nederlands kwam het soort vragen dat Lina goed had geoefend. „Bijvoorbeeld wat het verband was tussen bepaalde alinea's.”

„Wat is een anekdote?” vraagt Isis.

„Een grappig verhaal”, zegt Lina. Isis: „Ik zag drie keer ergens ‘anekdote’ staan, ik was zo van: shit, wat is dat, ik heb geen woordenboek bij me.”

Zijn ze van plan om een klacht in te

dienen over een van de examens? „Voor Nederlands zeker; wat was deze toets?”, zegt Isis. „Ik weet niet hoor”, zegt Lina. „Als ik op TikTok zag hoeveel er al geklaagd is over Engels... Iedereen dient een klacht in, maar ik weet niet of ik dat zo normaal vind.”

„Ik ga zéker over Nederlands klagen. Ik weet niet over wat precies, maar wel over iets”, zegt Mohamed (16), een lange jongen in een skatebroek die er ook bij is komen staan. „Voor een hogere N-term.” De N-term is de correctiefactor - tussen de 0 en de 2 - die na het examen wordt vastgesteld. Deze bepaalt hoeveel vragen je goed moet hebben voor een voldoende. Als een examen relatief moeilijk bleek, is de N-term hoger en krijg je dus een hoger cijfer.

Lina kijkt bedenkelijk. „Blijkbaar is het heel normaal voor deze leeftijd om een klacht in te dienen. Ik dien niet zomaar een klacht in, dat is ook niet wat je zomaar doet bij een restaurant.” Ze lacht. „Ja, het is een beetje voor de jongere generatie.”

Mohamed: „Je bent maar één maand ouder!”

Isis: „Zij doet echt alsof zij dertig is en wij tien.”

Verhoging van de N-term is een veelvoorkomende reden om te klagen, zegt ook Fé Swets van LAKS. Maar leerlingen overschatten volgens haar de invloed die LAKS heeft op de N-term. „Ik zag onder een TikTok-video van ons dat eindexamenkandidaten vroegen of we voor geschiedenis een N-term van 1,3 konden regelen en voor wiskunde 1,6. Maar wij bepalen niet de N-term.” Dat doet het Colle-

Examentijd is weer begonnen

Dit jaar doen meer dan 184.000 leerlingen eindexamen, van wie ruim 93.000 op het vmbo, ruim 53.000 op de havo en ruim 37.000 op het vwo. Bijna 9.000 leerlingen doen dit jaar staatsexamen.

Op vmbo-basis en -kader worden de schriftelijke examens digitaal afgenomen, een deel van deze examens is al begonnen. Dat geldt ook voor de praktijkexamens die vmbo-leerlingen afleggen en de examens in beeldende vakken.

De centraal schriftelijke examens voor vmbo gl/tl, havo en vwo zijn dit jaar op vrijdag 9 mei begonnen. De uitslagen worden op donderdag 12 juni bekendgemaakt. Leerlingen die zakken kunnen vanaf 18 juni herexamen doen.

Voor leerlingen die staatsexamen doen zijn de examens gespreid over de maanden april tot eind augustus. Zij moeten vaak in de zomer mondeling examen afleggen.

ge voor Toetsen en Examens (CvTE). „We nemen de klachten wel mee”, zegt een woordvoerder. „Maar we kijken niet naar het aantal klachten; het gaat ons om de inhoud.”

Geluidsoverlast

„Het zijn eigenlijk de klachten waar wij het minst mee kunnen”, zegt Swets. „Wij kunnen echt verschil maken als het gaat om klachten over bijvoorbeeld geluidsoverlast tijdens het examen of als je recht had op extra tijd, maar die niet hebt gekregen. Daarover gaan we dan in gesprek met de school. Soms leidt dat ertoe dat iemand herexamen mag doen. En zo niet, dan hebben we in ieder geval een stem gegeven aan de leerling. Want het kan heel spannend zijn om op eigen houtje naar de examencoördinator te stappen.”

NRC sprak vorige week op het Beatrix College ook met Thijmen. Woensdagochtend zegt hij aan de telefoon dat de examens tot nu toe goed gaan en dat hij nog steeds even relaxed is als vorige week. „Ik vind het eigenlijk jammer dat ik niet zoveel stress heb, want met een beetje stress leer ik beter. Morgen heb ik wiskunde en ik weet al hoe het zo meteen gaat. Dan maak ik drie oefenopdrachten, pak ik mijn telefoon en na een halfuur merk ik dat ik niks meer heb gedaan.”

Hij zegt dat hij niet snapt dat zoveel mensen klagen. „Zelf heb ik daar geen behoefte aan. Ik denk dat het toch geen zin heeft.”

De achternamen van de leerlingen zijn bekend bij de redactie.